

Vtorek, četrtek in soboto izhaja in velja v Mariboru brez pošiljanja na dom

za vsa leta 8 g. — k.
" pol leta 4 " — " "
" četrt " 2 " 20 "

Po pošti:

za vsa leta 10 g. — k.
" pol leta 5 " — " "
" četrt " 2 " 60 "

Vredništvo in opravištvost je na stolnem trgu (Domplatz) hiš. št. 179.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo.

SLOVENSKI NAROD.

Oznanila:

Za navadno tristopno vrsto se plačuje:
6 kr. če se tiska 1krat,
5 " " " " 2krat,
4 " " " " 3krat.
veče pismenke se plačujejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati kolek (štampelj) za 80 kr.

„Nova vlada in stranke.“

Pod tem naslovom prinaša hrvatski „Zatočnik“ zanimljiv članek, kterega tem raje priobčujemo, ker izmed našega občinstva do zdaj še nismo sprejeli ni enega glasu o sedanjem položaju. „Zatočnik“ pravi, da bi morala vlada razpustiti državni zbor, ko bi centralistična stranka storila, kar jej nasvetujejo njene novine, t. j. ko bi ne hotela vladi dovoliti nobene proračuna, dokler ne dobode poročila, da se bode obranila decemberska ustava. „V tem slučaju — nadaljuje „Zat.“ — bode vlada razložila svoj program, razpustila državni zbor in razpisala nove volitve. Za uspešne volitve more vlada svoje nade staviti na nemške narode in na nemško ljudstvo, na katero ima duhovstvo največ vpljiva.

Od slavenskih narodov najvažnejši je česki. Njegov program je znan, a dasiravno česki organi nič več ne pišejo o novi vladi, vendar se sme domnevati, da Čehi ne bodo zapustili svojega programa. Po tem programu ne bode med českim narodom nobene podpore dobila sedanja vlada, koja samo nadaljuje načelo cislajtanske edinstvenosti, dasiravno bi v tem okviru rada dala najširše koncesije.

Poljaki imajo svojo resolucijo. Ko bi se Češka s svojimi tirjatvami pridružila gališki resoluciji, brž ko ne bi jo vlada z obema rokama poprijela in sklenila pogodbo z najvažnejšima deželama Avstrije. Zadovoljiti Poljakom, ki bodo s pridobljenega temelja takoj naprej korakali, a nezadovoljiti Česki in drugim — s tem ni za ustrojstvo in konsolidacijo monarhije nič pridobljeno. Na tako politiko vsaj se sedanja vlada ne bode odločila. To Poljaki vedó; zato se nekteri njihovih organov samo temu veseló, da se niso do krmila dosukali centralisti, drugi pak kakor Ziemalkovskega „Dz. polski“ vidijo ponovljeno leto 1848 in k slogi vabijo Magjare, Nemce in Poljake, da zatró reakcijo. Torej tudi med Poljaki nima vlada čvrste podpore.

Nas (Hrvatov) se najbližje tičejo Slovenci in Dalmacija. Slovenci, ki upravo nič nimajo razen narodno pravo prirojeno vsacemu narodu, morajo vse tirjati in dobiti, a uprav nič ne vedó, kaj namerava vlada dopustiti, morebiti niti narodnega jezika po šolah in uradih ne. Vlada se je res pozvala na čl. XIX. ustave, ali so se vse vlade nanj pozivale! Čuje se, da so bili slov. zastopniki sklenili nič več ne iti v drž. zbor, a kar je novo ministerstvo imenovano, spremenili so svoj aklep. To ne škodi, ker morejo, ako kasneje vidijo, da so se v ministerstvu motili, oditi, kader jim drago. Slovenci torej čakajo, kaj bode, a tudi oni niso prijatelji novi vladi, a v svojem najbližjem interesu morajo biti protivniki zedinjenju Cislajtanije. V slovenskem narodu ne bode dobila podpore nobena vlada, koja ni pripravljena združiti slovenske zemlje v eno politično in upravno celoto.

Dalmacija stoji nasproti vsaki cislajtanski vladi samo v provizoričnem (začasnem) odnošaji. Ona ne more od vlade drugzega sprejeti, nego to, da se preseli v zvezo s Hrvatsko in Ogersko. Kaj vlada v tem oziru misli, tega Dalmacija ne vé, a jej ne more prijateljica biti.

Z eno besedo, sedanja vlada se za zdaj na nikogar ne opira, njen program ne bode nobeni stranki všeč. Ako se hoče držati, more se držati le s pripomočki, kterih ustava in parlamentarizem ne pozna. Ali ima ona za to potrebno moč, ali bode kasneje, ko

svojo nemoč spozna, krmilo izročila krepkejšim rokam, to je vse eno; pa vsi ti eksperimenti gredó na to, ka pokažejo, da se v monarhiji ne dá vladati z enim skupnim zborom. Ker pa se več zborov neizmerno bojé, ne preostaja drugzega nego absolutizem.

Treba je, da tudi slavenski narodi tej eventualiteti zgodaj v oko pogledajo, in da jo morejo premagati, dobro bi bilo zmeniti se, da se snidejo k mejusobnemu dogovoru, kar bi se naravno moralo takrat storiti, ko se do dobrega spozna, kam cilja nova vlada. —

Roparji pred Parizom.

Prusi po Francoskem tako nesramno in nečloveško ropajo, požigajo, davke nakladajo, gozde sekajo, da je to divjanje privilegiranih kulturonošev 19. stoletja vendar nekterim Nemcem že preveč. Znani nemški romanopisec in publicist Gustav Freytag, ki je prej vse „slavne čine“ nemške armade vredno slavil, je zdaj v svojem listu „das neue Reich“ povzdignil pohlev en glas zoper to surovo divjanje, ktero zasluži, da bi z ognjenimi jeziki o njem govorili. Pravi namreč:

„Ko je naša armada Pariz oblegla, našla je v pariški okolici v brezštevilnih vilah in gradičih vso lepoto, kar je je francosko bogastvo, francoska umetnost in iznajdba mogla ustvariti. Vesokraj poln dragih zakladov, brez ljudi, je bil tako lep kakor bi v njem stanovale same začarane pomorske deklice. V ta raj so prišle naše armade. Oficirji in vojaki so za več mesecev se naselili med dragocenimi urami, marmelnastimi mizami, židanimi zagrinjali, zlatimi zrcali, oljnatimi podobami in med drugim dragim hišnim orodjem, s kratka: med samimi umetnimi izdelki pariške industrije. Vojaki iz Pozanjske in Šlezije so lomili židane zofe ter si delali iz njih mehke postelje, na prednjih stražah so pobesili svoja zakotja in zavetja z damastom in brokatom, drobili so umetno zložene mize in nosili iz bogatih bibliotek knjige, da so ž njimi mrzle zimske večere kurili. Kogar veseli lepo in elegantno pohištvo, kdor ima kaj okusa za umetnost, moral je pač obžalovati tako razdevanje, ki se je kar samo od sebe delalo (!) in vsaki dan milijone vrednosti uničilo. Milovanja vredno (samo milovanja?) je bilo gledati slavnega umetnika lepo podobo, kteri so naši (se ve, inteligentni!) vojaki z ogljem narisali svoje pridevke ali dragocen indijski rokopis s zlatim obrezkom in krasnimi platnicami, kterega so raztrgali in v peč pometali. In vsa ta krasota je bila razdejanju posvečena! Kar naši vojaki niso norčevaje se (O, die gemüthlichen Schwaben!) za svoje vsakdanje potrebe porabili, to je morda drugi dan francoska granata spremenila v prah in pepel ali pa so odnesle tuje tatovske roke. Zato se je Prusom zdela skoraj za sluga, da so drage in umetno izdelane stvari sebi in svojim ohranili. (Jako se čudimo g. Freytagu, kako lepo zna opisati grdo besedo: krastil!). Tako se je začela neka „rešitev“ vsega premakljivega premoženja, in te „rešitve“ dragocenih stvari so se udeleževali brez vsega premisleka tudi plemeniti in češčeni možje pri naši armadi (Parižanje bodo tem „plemenitim in češčnim možem“ za tako „rešitev“ — prokleta hvaležni!). Vojaki so za mali denar najdražje reči prodajali židom in branjevcem, ki so se mnogobrojno okrog Versailles-a klatili in „rešeno“ dragocenosti skupavali. Oficirji pak so mislili na lišp svojega lastnega stanovanja in na svoje ljube daleč na Pruskem.

Vse, kar se je torej lahko pošiljalo, vzlasti bakrotise in oljnate slike so iz okvirjev porezali in lepo zvite domu poslali. Z veselim smehom in brez hudega namena so mislili samo na to, kako bi se to premakljivo premoženje, ki je bilo brez vsega lastnika (!), ohranilo preljudi nemški domovini. Marsiktera tako „rešena“ stvar se že na Nemškem veselo kaže, n. pr. knjige iz carske biblioteke v St. Cloud in drugo.

To nas sili, da naše vojake opomnimo na principe civiliziranega vojskovodstva (kako je „civilizirano“ vojskovodstvo?), po kterih ima naša armada bolj nego vsaka druga pravico in dolžnost da se vede (O, saj se!). Vse, kar v pariški okolici stoji in leži, ni premoženje brez lastnika. (Tedaj vendar ne!) Lastniki so bili primorani pobegnivši to svoje premoženje prepustiti slučaju krvave vojske; če se pa tem slučajem prišteva tudi omenjena „rešitev“ po naših oficirjih in vojaki, potem so naši oficirji in vojaki za to odgovora dolžni francoskim lastnikom, svoji vesti, časti in dobremu imenu naše domovine. Kar vojska uniči, to morajo Francozje trpeti (in svojo škodo še stokrat plačati!). Če nemški vojak polomi najdražji divan, da par ur na njem počiva, je to za francoski divan vedno še velika čast (!); če pruski strelec v skledici iz najdražega porcelana nosi črnilo za svoje jermene, to lahko smehljaje se gledamo; če svojo peč kuri s prekrasno vezanim francoskim klasikom, bomo to obžalovali, ali, če nima drv pri roki, ga zato vendar ne bomo smeli karati (!). Vsega tega je vojska kriva (in pruska surovost!).

A prvi trenotek, ko se v nas želja zbudi, da bi kako dragoceno reč oteli, ne smemo je za nobenega drugega ohraniti nego za pravega lastnika. Kajti kteri razloček je med plemenitim pruskim „rešiteljem“ in med zaničevanim roparjem, ki na bojišči mrtvecem denar in ure ropa? Mrtvaški ropar se celo lože opraviči, kajti on oropa vsaj mrtveca, tak pruski „rešitelj“ pa živega lastnika.

„Saj ne poznamo lastnika te vile“, je navaden izgovor. Kdor ima resno voljo, lahko izvé njegovo ime ali vsaj poišče varen kraj, kjer lastniku shrani, kar je njegovega.

„Nihče ne more zahtevati od nas, da bi se še s tem ubijali“, se glasi drugi izgovor. Ni res! Nemški oficir lahko prepové svojim vojakom nepotrebno škodo delati; dalje ne sega njegova dolžnost (?). Le na svoj dobiček ne sme gledati. Pričakujemo, da so zadnji dnevi marsikteremu oficirju odprli oči. Po cele mesece ga je s stene gledala v njegovi spalnici lepa ženska slika, dokler je ni iz okvirjev „rešil“. Zdaj se je pak sklenilo premirje in Francoz bled in obupan prileti v svoj gradič. Solze ga oblijo, ko vidi podrtijo svojega posestva, ko vidi prazne okvirje na stani in na mizi pred oficirjem „rešeno“ sliko svoje hčere. Mi ne zavidamo občutkom hrabrega moža (mi pa obupu nesrečnega Francoza ne!).

„Saj nismo sami „rešili“. Zakaj pa bi človek od žida ne smel kupiti „rešene“ stvari?“ Tako se tretji izgovarja. Zato ne, ker mož, ki ima kaj časti v sebi, nobene reči ne kupi, od ktere ve, da je po nepošteni poti v kupčijo prišla. Zatorej kličemo našim oficirjem in vojakom naše armade ter jih srčno prosimo: Vi, ki ste se hrabro bili in slavno zmagali, ohranite se tudi kot ljudje narodu častitljive. Vrnite, o vrnite se

vsi iz te strašne vojske domu s čisto vestjo in s čistimi rokami!

Tako piše N e m e c. Kako morajo Prusi ropati okrog Pariza, če se celo nemški kosmati vesti in morali že preveč zdi. Kaj pravijo po tem še le Francozi! In ti germanski barbari so se bahali, da nesó kulturo na zatok!

Politično društvo „Trdnjava“

na Koroškem je te dni poslalo sledečo izjavo na Dunaj:
Nr. 6

„Visoko cesarsko in kraljevsko ministerstvo!

Najiskreniši rodoljubi so se dolgo let trudili, da bi se za Slovence dejansko vpeljale njih narodne pravice, — mnogi taborji po slovenskih pokrajinah so se sešli poslednja tri leta, dva sijajna taborja sta se obhajala lani na Koroškem, po mnogo tisoč Slovencev se je shajalo, in na vseh taborjih se je sklenilo, da se imajo Slovenci poganjati za svoje pravice, da se, na primer, narodno vredijo volilni okraji in pravično preuredi volilni red, da se po slovensko osnujejo uradi in učilišča v slovenskih pokrajinah, in postavijo slovenski rodoljubi za uradnike in učitelje, da se pleme slovensko združi v eno celoto ali deželo, pod imenom „Slovenija“ ali katerikoli drugim imenom. Obče in iskreno smo Slovenci to želeli, rodoljubi se po vsej moči srčno trudili to doseči: pa vse želje, ves trud nam je bil zastonj — ves vpljiv v uradih in učiliščih so imeli v rokah in ga še imajo do današnjega dne kruti nasprotniki slovenskega plemena, v pregreho so šteli in preganjali blage rodoljube slovenke, žalostno je bilo naše stanje, pa trdo smo bili prepričani, da prej ali slej bode svojo pravico dosegel narod slovenski. — Tu nam je zablistala svetla zarja bolje prihodnosti na neizrečeno radost najvernejših državljanov Slovencev v Koroški s tem, da je račilo

preslavno cesarsko in kraljevsko ministerstvo izjaviti, da se ima točka (§) 19 ustave naše dejansko vpeljati! Slava Bogu!

Sijajna sreča spremljaj visoko cesarsko in kraljevsko ministerstvo pri tem preslavnem opraviilu, na srečo narodov in cele države naše. *) Rači preslavno ces. in kr. ministerstvo blagovoljno sprijeti to pismo, s katerim svojo srčno radost izjavljamo, in naj točko 19 naše ustave srečno vpelje.

Iz političkega društva „Terdnjave“ na Koroškem
15. februarja 1871.

O d b o r.

Janez Krasnik, predsednik drutva in posestnik; Andrej Biser, tajnik; B. C. Rosbahar, denarničar in trgovec; France Pezjak, odbornik; Lambert Einšpilar, odbornik.

Dopisi.

—m. Na Dunaji, 17. febr. [Izv. dop.] „Zavrti se urnih krač“, — te našega mojstra pevcev K o s e s k e g a zelo genijalne besede, s katerimi je v Chamissenovi pesmi „o kiti“ poslovenil nemški véz: „er dreht sich links, er dreht sich rechts,“ nam po sili hodijo na misel, ko pretehtujemo politični ples dunajskih novin „Tagespresse“, o katerih smo zadnjič pisali, da včasih bistro vidijo in pošteno govore o avstrijskih razmerah. Chamissonovemu možu je namreč kita mahala na hrbet, a on je hotel stvar tako preurediti, da bi mu bila spredaj na nos visela, in zato je sam okolo sebe plesal, kakor maček, če se mu miš na rep priveže. Kita je vendar zmirom ostala, kjer je bila, kakor se je koli siromak obračal in sukal. Enako pleše „Tagespresse,“ dokazujoč, da sovraštvo naroda k narodu je barbarstvo, nedostojno današnjega veka, nevredno zdanje izobraženosti kulturnih narodov, katerim se prištevajo tudi Nemci, in zatorej ona po pravici graje in biča pruski vandalizem na Francoskem. A kaj pomaga, ker poleg vsega njenega vrteža ljudoljubih govoric tudi njena debela kita nemškega sovraštva k Slavenom zmirom ostaje, kjer in

212
kakoršna je bila! Ker sem bil te novine v poslednjem dopisu v misel vzel, naj to dostavim, da očitajo, ter najbrže ne po krivici, stari in novi „Pressi,“ kako oba ta lista pišeta ob Bismarkovih novicah, oba imejôc isto namero, namreč Avstrijo z narodnim sovraštvom vso izpodkopati, razruvati in tako jo pripraviti Bismarkovim értežem, da mu potem z lahka pade v klobuk, kakor zrelo jabelko, čo se jablana kolikaj potresne. Namera bi torej obema listoma bila enaka; samo cesto do te namere imata vsak svojo. Stara „Presse“ že nekoliko dobe na videz kaže Slavenom zopet malo prijaznejše lice, da-si je sicer za Pruse še bolj od nove svoje tovarišice, in zdanjemu ministerstvu vendar podtiče, da bi Avstrijo zopet rado centralisovala, torej Slavene zopet vrglo pod nemško peto, kakor so bili pod Bachom. Stara „Presse“ torej polena prilaga slavenškemu értu k Nemcem; a kako govori nova? Ta zopet na vse grlo kriči, da zdanje ministerstvo hoče Avstrijo izročiti klerikalno-feudalni stranki, h kateri svet prištevava Slavene, in ktere se Nemci tako zelo bojé! Ona torej ne draži Slavenov na Nemce, a zato ščujé Nemce na Slavene. Po „Tagespressi“ je tedaj namera obojih teh novin ista in ena: avstrijske narode mej saboj razdražiti do smrtnega sovraštva. Radi verujemo, da „Tagespresse“ tukaj bistro vidi; a prečuditi se ne moremo, kako tudi sama v svojem očesu ne čuti bruna! Kteri dunajski list na Slavene bolj ščuje nego baš ona? To se nam zdi dolžnost odkrito izustiti; kajti sicer bi kdo utegnil misliti, da tudi mi v njen rog trobimo, ker smo jo bili zadnjič hvalno omenili zaradi stvari, ktera je res bila vredna hvale.

Kako ta list o Slavenih sploh in o Slovencih, a ne po zmoti nego vedoma govori, najlaže vidimo iz njenega današnjega ljubljanskega dopisa, v katerem maha po mojem zadnjem dopisu. Ljubljanski „Tagespressin“ korespondent poroča:

„Pojdemo ali ne pojdemo na Dunaj, namreč v državni zbor, te besede vedno odmevajo mej narodnimi državnimi poslanci, od kar je nastopilo Hohentwartovo ministerstvo. Presneta adresa kranjskega deželnega zbora je poslancem za daljšnje zborovanje na Dunaji prav za prav vzela mandat, ako se je mislijo držati. Tako so slovenski poslanci zdaj v zadržéji, da ali sami svoje sklepe poteptajo in pojdejo v državni zbor, ali da ne pojdejo ter ti s tem na glavo nakopljó razpust deželnega zbora, kar bi jim bilo zelo neprijetno. Tak je zmirom nastopek nepremišljenih (prav za prav proti ustavi obrnekih in torej velikozdajskih. Pristavek „Tagespressinega“ vred.) sklepov. Da se iz tega neukretnega položja nekoliko zakonito ali vsaj pravilno izvijo, bode v malih dneh v Ljubljani kranjskih poslancev zbor, kteri sklène, kako bode treba dalje delati. A Slovence mecé domače in bratovske hrvatske novine, da ne bi šli v državni zbor. Tako piše „Zatočnik“, glasilo ruskih skutonoscov: „ministerstvo naj češkej, gališkej in tirolskej deželi dá zgodovinske pravice; naj jih po njihovej privolitvi združi z Ogersko; naj dalmatinsko zemljo vrne hrvatskej; naj Slovence loči od Nemcov ter jim dovoli, da se združijo s Hrvati, a Nemci naj bodo potem svobodni, kakor jim je drago. Tako se država osnuje na narodnem stalu ter bode mogočna in cvetoča. A Slovencem in Dalmatincem ni zdaj na Dunaji pričakovati družega nego katastrofe, ktera bi s delitavsko Avstrijo tudi njih deželo po-zlu déla. Najvažneje Slovencem in Dalmatincem je, da se Hrvatom v roko vržejo kar najhitreje morejo, da bodo svojih očakov dedine branili združeni, kader pride razpad.“ — (Nadejemo se, da pisachi, kteri čakajo avstrijskega razpada, naj-si bodo Nemci ali Rusi, vendar še dolgo, zelo dolgo pred nastopom te katastrofe bode se zibali na kakih vešalih. „Tagespres.“ vred.) — Dunajski dopisnik „Slov. Naroda“ je oči napregel na moja poročila v „Tagespressi“, ter jih imenuje vsa lažojiva, in za izgled pripoveduje, kakor je dopisniček baje na Dunaji slišal, da je zlagana tudi „Tagespressinega“ novica, da Slovenci ne pojdejo v državni zbor. A vredništvo „Slov. Naroda“ samo takoj po prstih mahne medrega študentka (sic!), in dostavlja, da je ta novica vsa resnična. (Mi smo o tem poročilu res jako mirni. Upamo, da bode vlada s

temi patroni sedaj vse drugače plesala nego do zdaj. „Tagespres.“ ured.)“

Kaj plesala! Obešala naj bode, potem ustreže „Tagespressi!“ — Posebno se nam treba zdi poudariti, da ta dopis podajemo edino zato, naj bi Slovenci videli sami na svoje oči, česa jim se je nadejati celo od tiste nemške stranke, ktera sicer narodom oznanja bratoljube, dokler ni govorjenja — o Slavenih; a kader pridejo na vrsto Slovenci, pozabljeno je vse bratoljubje; zraste jim takoj greben razkačenega nemškega sovraštva! Ako naš mojster pevcev K o s e s k i o svojih pesnih govori, da čitatelj najde mej njimi ktero,

Da bi vredna bila tehtanja,

Včasih lika, gladbe, žehtanja,

koliko gladbe in lika je treba tem izobraženim (!) okrotnikom, ki vedno grozé z obešanjem, koliko prave omike, predno se zopet povzdignejo do blagodušnega, plemenitega človeštva, pod katerim zdaj tako nizko lažijo — po vseh štiréh!

* V Gorici, 9. februarja. [Izv. dop.] (Dalje.)

Zdaj naj prestopim na denarne podpore, ktere je deželni zbor in odbor Slovencev dajal. Predno bom našteval te podpore, treba je, da pokažem, koliko davkov plačujejo Slovenci in koliko Lah, ker skorej vse premoženje deželnega zaloga se zaklada le z dokladami na neposrednje davke, in iz tega se bode lahko pokazalo primerje, v katerem so Slovenci Lahe ali pa Lah Slovence podpirali z denarnimi pripomočki.

Leta 1869 je bilo za pokneženo grofijo Goriško in Gradiščansko vseh neposrednjih davkov brez vojskinih in deželnih doklad predpisanih gld. 427115 sold. 73

Od teh spada na davkarije kakor sledi na slovenske:

Ajdovščino . . . gld.	19081 sold.	3
Kanal	19185 „	26
Cirkno	9265 „	16
Komen	21561 „	98 1/2
Okolico goriško „	46995 „	37 1/2
Bovec	6621 „	83
Sežano	21662 „	28
Tomin	30188 „	68
Gorico	79013 „	71
torej skupaj gld.	253574 sold.	89

Na laške:

Cervignano . . . gld.	74684 sold.	18 1/2
Cormons (Karmin) „	38684 „	83 1/2
Gradisca (Gradišče) „	24558 „	15
Monfalcone (Tržič) „	35613 „	71
skupaj gld.	173540 sold.	88

Od teh pa je treba odbiti davke, ki jih plačujejo slovenske občine, ki so pripisane k laškim davkarijam in sicer:

1. k davkariji karmunski (Cormons).		
Biljana . . . gld.	1780 sold.	97
Dolenjo . . . „	4035 „	82 1/2
Medana . . . „	1423 „	86 1/2
2. k davkariji tržiški (Monfalcone).		
Doberdob . . gld.	813 sold.	67 1/2
Devin	4035 „	43 1/2
Opačje selo „	2249 „	— 1/2
skupaj gld.	14309 sold.	77 1/2

Ako se ti davki odbijejo od zgorénjega zneska, ki ga plačujejo laške davkarije, ostane znesek gld. 159231 kr. 10 1/2, ki ga Lah na leto plačujejo za neposrednje davke.

Ravno ta znesek, ki ga plačujejo slovenske občine pripisane laškim davkarijam, se mora prišteti znesku zgoraj zapisanemu, ki ga plačujejo slovenske občine z mestom goriškim vred, in znaša gld. 267309 sold. 77 1/2.

Tedaj plačujejo Slovenci z mestom goriškim neposrednjih davkov na leto . . . gld. 267309 sold. 77 1/2
Lahi pa „ 159231 „ 10 1/2
tedaj Slovenci več kot Lahi gld. 108078 sold. 67
kar dá skorej primerje 2 : 1.

Mesto goriško pa sem štél na slovensko stran, 1) ker je tudi pri velikem posestvu mesto goriško prišteto slovenskemu velikemu posestvu; 2) ker je Gorica na slovenski zemlji obdana s samimi Slovenci; 3) ker je večina prebivalcev v Gorici Slovencev po rodu, ako ne po čutji in 4) ker Lah sami ne prištevajo Gorice

*) Iz dosedanjih in današnjega našega lista mora biti vsacemu razvidno, da mi odvrčamo od sebe vsako solidarnost gledé zaupanja te izjave. Vredn.

k laški zemlji, kar priča to, da jej so našli središče v Gradišči (Gradisca), da so bili Lahji brez mesta Gorice pri zadnjih volitvah osnovali poseben volilni odbor, postavili kandidate in jih izvolili za deželne poslance, in ker tudi na okrožnica v začetku tega dopisa omenjeno se niso podpisali deželni poslanci za Gorico in kupčijska zbornica Goriška.

Ker tedaj plačujejo davke Slovenci in Lahji skoraj v primerji 2 : 1, plačujejo v ravno tem primerji tudi doklade za dež. zalog in bi se morale ravno v tem primerji podeleževati tudi vse podpore od dež. zbora in odbora v ravno tem primerji.

Kako so se pa denarne podpore do sedaj podeleževale, bodem v sledečem pokazal. (Dalje prih.)

Od Save, 15. februarja. [Izv. dop.] Kako daleč smo še od ravnopravnosti zagotovljene nam po cesarski besedi in tolikrat izrečene po njegovih zvezdatih namestnikih, kaže nam očitno zadnji občni zbor sevniškega okrajnega zastopa dne 12. februarja. Nemškutarjska vodja in eden nemških slepcev so sprožili neko peticijo do vlade, naj bi se dosednji začasni vodja sevniške sodnije g. Klausner priporočil, da ostane ali prav za prav, da dobi službo c. k. okrajnega sodnika tam, kjer ga le nemškutarji pestujejo zaradi njegove pristranske postrežnosti, mož, ki je še le 8 let v cesarski službi in ki ima nad 60 za to mesto bolj sposobnih in bolj zaslužnih prednikov. Vendar je g. Lenček bil namenjen njegovi želji ustreči, ako se zaveže, da bode tudi slovenskemu narodu vsaj toliko pravičen, kolikor že do zdaj postave — na ktere je se vé da tudi on prisegel — to tirjajo, da bode vsaj slovenske vloge reševal slovenski. Ali glejte, kako se ta c. k. adjunkt — ob enem namestnik g. Ratzersperga v okrajnem zastopu — javno pred vsemi zastopniki izmuzne? „Prav rad bi reševal slovenski, ali ta naredba velja le za Kranjsko; mi tukaj pa imamo od c. kr. više sodnije skrivno naročilo, da ne smemo tako delati!“ — Kdo tú po ledu drsa, ali viša c. k. sodnija za Štajarsko, Kranjsko in Koroško ali g. Klausner?! — Niste vi g. Klausner ali vi g. Waser prisegla na decembersko ustavo? Niste vi g. Waser z „dobrokljici“ sprejeli pravosodnjega ministerstva naredbo dne 17. marca 1862, ko je g. Lasser odgovarjal na interpelacijo g. Lubiše v državnem zboru? Niste li vi Waser sami podpisali z več ko 20000 podpisov podpirano prošnjo slovenskega naroda, lastnoročno podpisali? — Kaj nam pomagajo zakoni namenjeni narodom, ako jih skrivne določbe in naredbe kostelih birokratov brez obravnavanja v ustavnih zborih mahoma ob moč denejo? Kaj si more naše ljudstvo od takega postopanja misliti? — Omenjeno peticijo je podpiralo 9 okrajnih zastopnikov, 6 pa jih je bilo zoper. Dasi je g. Lenček le pogojno za njo glasoval, bi mu vendar svetovali, naj se drži strogo domače stranke pri osebnih zadevah, ktere neodločnega človeka sploh pohujšajo, tukaj pa že strastno odločenemu nemškutarjskemu kapunu še le greben postavijo. Zanimivo je tudi, da okrajni sevniški nemčurji drugih zaslug v svoji peticiji za Klavserja naštetih niso, kakor da so začeli grditi poprejšnje uradnike sevniške, ki so se že prej odlikovali med vsemi drugimi in še zdaj v bližnji sosedščini zemljiščne knjige tako redno in zanesljivo vodijo, da gotovo ni boljše moči na vsem Slovenskem! — Ali bo taka peticija ošabnega Klausnerja za okrajnega sodnika v Sevnici storila, če še tudi desetkrat — kakor zdaj na Dunaj potuje — bode nam novi minister Dr. Habietinek gotovo kmalu razvozlat!

Iz Šmarja 17. febr. [Izv. dop.] (Občni zbor pol. društva „Naprejš“) ki je bil sklican na 12. febr., je soper privabil precejšnje število društvenikov in po tehtnem posvetovanju sklenil:

1. oddati prošnjo dežel. zboru, da spremeni šolsko postavo v nekotnih točkah, posebno zaradi šolnine in obiskovanja šole le od 6. do 12. leta. To prošnjo naj spiše odbor in jo pred oddanjem priobčuje v prihodnjem občnem zboru;

2. O postavi za okrajne občine bo tudi „Naprejš“ podal svoje mnenje dež. zboru. Z veseljem se na znanje vzame, da bo prevzela občina vsa politiška odpravila in se bodo okrajna glavarstva odpravila. Le volilni red za te nove občine, ki je enak vol. redu za okrajne za-

stope, naj se v smislu pravice in ravnopravnosti prenaredi. Skupine, t. j. veliki posestniki in trgovci, mesta in trgi, in kmečke občine naj bi ne volile enako število zastopnikov, ampak vsaka skupina po razmeri davka, ki ga cela skupina plačuje.

∞ **Iz Gradca**, 17. febr. [Izv. dop.] Novo ministerstvo je tujajšnje uradniške kroge zlo poparilo. Uradniki pozabivši svoj poklic, so se dali kot ugodno sredstvo tisti drhali v roke, ki patriotizem ssebičnostjo identificira, ki svoje očevine ne išče v Avstriji, za svojega cesarja ne spoznava avstrijskega, ki le želi — mogočno Prusijo. Žalibože, da smo v Avstriji že tako daleč zabredli, da za državo njeni služabniki ne vedó drugače delati nego jej škodovati. Uradniki so poparjeni in bojijo se, da bi jim Hohenwart znal malo prste naklepati, bojijo se, da bi Hohenwart vendarle poskusil § 19 djansko v življenje spraviti. Vsaj ga nekteri že poznajo po njegovem delovanju na Koroškem za časa njegovega predsedništva. Tirjal je namreč od vsakega novo vstopivšega uradnika znanje slovenskega jezika in sicer strogo. Ako bode zdaj kot minister v mnogojezičnem Cis — ravno tako ravnal, si bode gotovo srca vseh Slavenov pridobil. Seveda dunajsko in sploh ustavoverno časnikarstvo renči nad njim in njegovimi kolegi, kakor gladna divja zver po plenu hrepeneča, ki pa, ako pogumnega nasprotnika zapazi, srčnost zgubi in se v svoj brlog nazaj vrne. Korupcija tega časnikarstva je celemu svetu znana in le začuditi se moramo, ako, kar se korupcije tiče, zvedena in gotovo ne več diviška stara devica „Tagespost“ sama piše, da korupcija velikega dela avstrijskega časnikarstva je kriva, da je že skoraj sramota, če se kakemu ministru priznanje dava. Da, sramota je in vendar je bil do zdaj abus le na to časnikarstvo se ozirati: le-to časnikarstvo je veliki zvonec nosilo. Ponosni smemo Slaveni biti, in posebno Slovenci, da je naše časnikarstvo, akoravno le majhno, vendar brez madeža izvzemši umazanega „slobodnega Slovenca.“

Politični razgled.

Še nam ni nič natančnejega znano o namenih novega ministerstva, ktero je véčeraj prvokrat stopilo pred državni zbor, in že moramo odkritosrečno izrekati, da je ministerstvo ali že pri začetku svojega konca, ali pa na kolcu ustavnosti. Stranke si ne more nobene ustvariti in si je ne bode hotela. Čehi so že popolnem „spisali“ novo ministersko poskušnjo. Po pravici že novi vladi v greh štejejo 1. sklicanje državnega zbora, 2. razpisanje direktnih volitev v velikem posestvu na Českem in 3. imenovanje Schmerlinga za predsednika gosposke zbornice, kar je vse obrneno le proti državopravni opoziciji. Še manj kakor na Čehe bodo menda ozir jemali na Slovence, Nemcem itak ne morejo ustreči in ostali bi torej le še Poljaki, ktero pa Nemci vabijo v svoje kolo. V takem položaji se že napoveduje — absolutizem. „Osten“, list ki ima zveze s Potockijem in Petrinóm in po teh menda tudi z vlado pravi: „Okrepčati se mora monarhična državna oblast, in tako ustvariti ona avtoriteta, ki bi mogla vsem strankam brez izjeme nakladati enake postave, enako pokorščino.“ — To je nag absolutizem. Mi ga bomo preživeli, ali ga preživi tudi država, to je drugo vprašanje.

V prvi seji državnega zbora je menda ministerstvo naznanilo svoje proračunske predloge, ktere pa izroči še le v drugi seji. Ustavoverneži so bajé edini o svojih ciljih, samo da si še niso izbrali svojih pripomočkov, dokler se ministerstvo natančneje ne izrazi, kar se je bržkone véčeraj že zgodilo.

Po dunajskih novinah je bilo brati, da se je dr. E. H. Costi ponudilo kmetijsko ministerstvo, ktere ga pa dr. Costa ni hotel sprejeti. *) Ako je to res, potem mora dr. Costa natanko poznati ministerske namene in nadejati se je v kratkem odločivnih korakov od strani kranjskih poslancev. Na dalje se pripoveduje, da se je dogovarjalo z grofom Leo Thunom, kteremu se je ponujalo ministersko predsedništvo. Leo Thun je kakor zanesljivo vemo — nasprotnik zedinjene Slovenije.

*) Zadnja „Wien. Ztg.“ to govoricco preklicuje. Vredn.

Francosko narodno zastopništvo je izvolilo Thiersa za vladnega glavarja in mu izročilo izvršujočo vladno oblast. Takoj po tej volitvi so zastopniki Anglije, Italije, Avstrije, Španije in Portugala uradno priznali francosko republiko. V ponedeljek je imel Thiers zastopništvu naznaniti svoje ministerstvo. Ministerstvo bode bržkone sestavljeno nekoliko iz zmernih republikancev, nekoliko iz Orleanistov, kterim pripada Thiers sam. Ako vse ne moti, bode se pač v kratkem sklenil mir, a Francoska ne bode dolgo ostala republika, ampak padla bode zopet v last Orleancem, starim sovražnikom Nemčije — in tako bo v kratkem pokopana druga republika, ktero smo naglo videli nastati, a naglo razrušiti se. Evropski narodi nimajo soka za somovlado.

Pruska ošabnost menda ne bode dopuščala, da bi nemška armada slovesno ne marširala v Pariz. Tako vsaj se poroča. To bo še bolj zagodzilo francosko sovraštvo proti Nemcem.

Razne stvari.

* (Imenovanje.) G. Janez Bozina, mestni župnik v Slovenjem Gradcu je imenovan za dežana na Kozjem.

* (Schönwetterjevo uradovanje.) Trg Lemberg je že pred 2 leti vlečil pri okr. glavarstvu v Celji prošnjo, da bi smel imeti več sejmov, kakor do zdaj. Ta prošnja je do denšnjega dneva mirno ležala med nesrečnimi akti okr. glavarstva. — Ravno taka se godi prošnji šmarske občine, ki bi tudi rada imela več sejmov. Tudi ta že 1½ leto plesni v ekspeditu okr. glavarstvu kljub 2krat ponovljenemu povprašanju, zakaj se tako dolgo ne reši. — 20. januarja je bila seja okr. šolskega sveta razpisana; svetovalci so se zbrali o napovedanem času, a g. okr. glavarja ni bilo zaradi neke nezgode na potu. — 17. februarja bi morala zopet biti seja okr. šolskega sveta, svetovalci so prišli, g. okr. glavarja pa ni bilo. — Ali se hoče vlada še dalje pustiti proštuirati po takem uradovanju? — Tako toži naš šmarski dopisnik.

* (Tiskovna svoboda.) Pretekli četrtek sta bila vrednik in lastnik „Zatočnika“, gg. Miškatovič in Vončina poklicana pred petrinjsko vojaško sodnijo, ktera jima je oglasila sodbe štirih tiskovnih pravd proti njima v prvi instanci dognanih. G. vrednik je vsega vkup obsojen na 3 mesece, a g. lastnik na 14 dni sedéžja. Globe in zgube na kavgiji je v vsem 485 fl. Proti vsem razsodbam sta obsojena oglasila pritožbo.

Glasovi izmed občinstva.

(Za zadržaj in obliko tega predela ne prejemamo nobene odgovornosti.)

Vabilo in prošnja.

Prvi in najboljši pomočki za izobraženje ljudstva so dobro vredjene ljudske šole. Ali kader človek šolo zapusti, mora si iz dobrih bukev nabirati novih naukov, pa tudi stare pridobljene ponavljati, ako hoče v življenji lože shajati, in ako noče pozabiti vsega, kar si je bil v mladih letih z velikim trudom prisvojil. Slovenski pisatelji so že veliko dobrih knjig na beli dan spravili; navadno ljudstvo jih pa ima na svojem domu le malo, da bi se iz njih podučevalo in na prijeten, a nedolžen način kratkočasilo.

Zlasti pa to velja za veliko množico idrijskih prebivalcev, ki bi radi prebirali lepe in koristne knjige, ako bi si jih le omisliti mogli.

Spoznavši to resnico je sklenil občni zbor idrijske čitalnice 22. decembra lanskega leta, v našem mestu ustanoviti slovensko ljudstveno ali „narodno bukvarnico“.

Pravila za to napravo je sl. c. k. deželna vlada za Kranjsko z odlokom od 6. feb. 1871, št. 814, blagovoljno potrdila. Poglavitni obseg teh pravil je, da se zamore sleherni šoli odrastli, ki je poštenega življenja in pametnega vedenja, udeležiti omenjene bukvarnice, ktero oskrbuje knjižničar in nadzoruje odbor idrijske čitalnice. Deležnik plača pri vstopu 10 kr. in potem za vsaki mesec zopet 10 kr. Za ta majhen de-

nar pa bode užival veliko dobroto — izposojeval si bode podučljive in zanimive bukve in jih v prostih urah na svojem domu prebiral — v svoje veselje in duševni dobiček.

Ker se je pa idrijska „národna bukvarnica“ jela čisto iz nova zidati, ker ima za podlago le še malo knjig, zato uljudno prosi odbor idrijske čitalnice in knjižničar vse p. n. domoljube zdatne podpore. Na tukajšne in zunajne prijatelje slovenskega naroda in idrijskega ljudstva se obrača s srčno prošnjo, da bi jej v obilem številu kot dobrotniki pristopiti ter jej z denarjem ali knjigami pripomoči blagovolili. Tukajšne prebivalce, zlasti pa ukaželjno mladino uljudno vabi, da se kot pravi udje obilno pridružio bukvarnici ter pridno prebirajo ponudene knjige v svoje daljno obraževanje.

Prostovoljni darovi naj se knjižničarju J. Lapajne-tu, učitelju na tukajšni šoli pošiljati blagovolijo, pri njem naj se tudi novi družabniki oglašajo.

V Idriji dne 20 febr. 1871.

Odbor idrijske čitalnice in knjižničar „narod. buk.“

Odgovor na očitane v „Slov. Narodu“ od dne 9 febr. št. 16 pod naslovom „Žalostno znamenje“:

Pustimo času čas in povedalo se bo o ugodni priliki, ali so bile res nepostavnosti pri volitvi našega srenjskega zastopa; — koliko je „mnogo volilcev“, ki sta „ostri“ (zlagani) protest visoki c. k. namestnji v

Trstu vložila; — ino kdo so tisti „srenjčani“, ki sta „gospodovanja“ željna. Toliko za zdaj.

V Čepovanu dne 15. febr. 1871.

Peter Bratuš, župan.

Hohes k. k. Oberlandes-Gericht Graz!

Unter präis: 10. Juni 1870 Zahl 789, wurde für mich respect. meine Ehegattin auf Grundlage einer Meistbothsvertheilung der Betrag von 430 f. 50 kr. öst. W. beim löbl. k. k. Bezirksgerichte Franz deponirt und am 3. August 1870 von mir das Gesuch um Erlöschung dieses Betrages überreicht.

Ob nun die Geschäftsüberbürdung oder der gute Wille des betreffenden Herrn Referenten daran die Schuld trägt, dass dieses Gesuch, seit dessen Ueberreichung schon über ein halbes Jahr verflossen, noch keine Erledigung gefunden, ist nicht meine Sache zu untersuchen, jedoch erlaube ich mir an das hohe k. k. Oberlandesgericht die höfliche Bitte zu richten, dasselbe wolle geneigtestens untersuchen lassen, an wem der Fehler liegt, dass beim löbl. k. k. Bezirksgerichte Franz, durch die so lange Nichterledigung solcher, für die Partheien gewiss wichtiger Gesuche als das oberwähnte, dieselben durch Verluste an Zinsen, wie auch Zurückhaltung der Kapitalien zu Schaden kommen müssen.

St. Marein bei Erlachstein.

Franz Skaza.

Pontini - jeva lekarnica „pri zamoreih“ v Gorici (v Rastelu),

Glavna zaloga vsakovrstnih vnanjih zdravil, zdravniškega orodja iz guttaperche, kilnih prevez itd.

Edina zaloga pravega Pagliano-vega sirupa iz Florencije, Moll-ove Seidlitzove štupe, melisovca beneškega, in Dehautovih kroglic iz Pariza.

Krepilna tekočina (Restitutions-Fluid) za konje, ozdravi vsako zvinjenje in ohrani konje močne in čile do poznih let. —

Zdravilna živinska štupa za konje, krave, vole, ovce itd. (3)

Razpisana služba.

Vkupna služba mežnarja in organista pri farni cerkvi v **Žavcu v Savinski dolini** se od 1. maja t. l. provizorično oddaje. Prosila se naj do 20. marca t. l. pri ondotnem cerkvenem predstojništvu pismeno za-njo oglasijo, kjer se tudi navadni dohodki te službe zvedó. (3)

Priporočilo.

Častitemu občinstvu naznanjam, da sem

specerijsko prodajalnico

(šent. petersko predmestje, hiš. št. 18, pred mesarskim mostom)

„pri mornarji“

zopet od J. Streelba nazaj prevzel, ter z **novim raznim blagom** pomnožil, in sem v stanu vsem naročilom in vprašanjem postreči.

Posebnega ozira je vredna moja prodajalnica, ker je z **novim frišnim blagom** založena, kakor: z sladkorom, kavo, rajzem, z oljem raznih vrst, mijo, svečami, žganjem, špiritom, rumom, tudi se pri podpisane mu dobi raznovrstna barva, žebli, štirski brusi itd. po najnižji ceni.

Z nado, da bom vsakemu po njegovi želji postreči mogel, se priporočam slavnemu občinstvu.

Josip Levec,

kupec.

(2)

„Slavija“,

vzajemno-zavarovalna praška banka,

izposojeuje kavcije

za državne in privatne službe

z najcenejšimi pogodbami in proti dvanajstletni amortizaciji ónim prositeljem, ki se na smrt zavarujejo z najmanje 1000 fr. Natančneja izvestja podaja

Glavni zastop vzajemno-zavarovalne praške banke „SLAVIJA“ v Ljubljani.

Jan. Lad. Černy.

(1)

L. Zelzer v Ljubljani

pred mostom št. 45 ima v svoji štacuni zalogo umetniških izdelkov od

C. Giani-a iz Dunaja,

kteri so bili pri vseh dosedanjih razstavah tako tudi leta 1870 v Rimu, Kassel-nu in Gradcu odlikovani s prvim darilom za umetno tkane in vezene (štikane) izdelke.

V svoji zalogi ima zmirom obilo **mnogovrstnih mašnih oblek**, kakor: kazule, pluvijale, dalmatike, velume, ciborne plajšče, antipodiume, burse, baldahine, štole, podkladke (polštre) za altarje, mrtvaške prte, kakor tudi

raznovrstno zalogo brokatov in blaga za cerkveno obleko, izdelano v čistem in nečistem zlatu in v svili.

Zaloga damasta za zastave (bandera) vsake širjave in različne baže, vrh tega plateno cerkveno perilo s pravimi platnenimi, ali pa tudi s pavolnatimi mrežami, ki se dajo prati.

Velečestiti duhovščini se priporoča

(5)

Na dalje pasice (porte), premi (franže), krepin, cote in mreže iz čistega in nečistega zlata ali tudi iz svile.

Križev pot, razne velikosti izdelan po gosp. Führich-u prav umetno na platno z oljnatimi barvami.

Poleg tega se tukaj dobé cerkvene posode, orodje in obilo priprave, ki se prištevajo cerkvenim rečem.

Vsi omenjeni predmeti se prodajajo po fabriški ceni.

Prejemajo se tudi štikarije za montiranje in se prav pazljivo izvršujejo.

z najodličnejem spoštovanjem

L. Zelzer.